
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvís betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Tidsskifte. — Katolisismen i det britiske imperium. — Om „Aftenpostens“ Enpuete i almindelighet og dr. Eivind Berggravs innlegg i særdeleshet. — Legmanns apostolat og katolsk propaganda. — Til avveksling. — Oprop! — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO — TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Tidsskifte.

*Står me i ovstore tidarvende?
Mannheimen skjelv ifrå ende til ende.
Ætti seg ankar i ovtunge rider.
Kva fører dei med seg dei komande tider?
Har Gud vorte burte og slepper han taumen?
Gjev ætti vår upp sin fagraste draumen,
sin heim og sitt bu,
si von og si tru,
so ein burtkomen son fær ein burtkomen fader
og skimtar ei sol som for æveleg glader?
Skal det ramla i grus
både hytta og hus,
både heim og bu,
både von og tru?
Er Ragnarok nær
med sin fjælslege her,
med all si øyding og all sin eld?
Er det heimsens kveld?*

*Eller er det ei fødingsrid,
er det ei asande morgontid?
Ja me har valet
millom godt og gale.
Me kann selja
oss til myrker og natt
og myrknande netter,
eller velja
dagen som spratt
og æveleg spretter, —
djupaste siging
til uliv og øyding
med visning og døying,
eller høgste stiging
til solfyllte heimar på berget bygde,
til Herren vigde, med krossen trygde.
Valet står fyre, me må gjera det,
tidi oss tvingar, me kann kje la vera det.*

LARS ESKELAND.

Katolisismen i det brittiske imperium.

Ved M. J. Sheed. (Forlegger i London).

III. Katolisismen og den offentlige mening.

1) Folket er meget interessert for den katolske Kirke. Dessverre ikke av religiøse motiver, men især på grunn av de synder som Kirken sies å ha begått i fortiden. En ikke-katolsk prest som vil skrive om religionen behøver bare å skrive om den katolske Kirke. Alle som ennå ikke har bundet sig til Kirken fordriver tiden med å spørre og å forklare «hvorfor», og «Catholic Evidence Guild»s talere har næsten aldri vanskelig for å samle en tallrik tilhørerskare — hvorav størstedelen ikke hører på nogen annen religiøs undervisning og som uten den ikke vilde ha nogen kontakt med den kristne lære.

2) Av alle land som i reformasjonstiden har adskilt sig fra Kirken, har bare England en dypt rotfestet katolsk tradisjon. Katolisismen ligger i den engelske rases blod. På bunnen av hver engelskmanns hjerte ligger ennå et mektig religiøst instinkt som vesentlig er grunnen til at han forlater sine egne kirker. Andre kjensgjerninger taler imot de foregående:

3) Det ikke-katolske England er instinktivt og skarpt fiendtlig innstillet mot Kirken — somme tider på en rasende, andre ganger på en kynisk måte. Folkemassens fanatisme har nogen likhet med skjeldsordene som av og til slipper fra mere velopdragne menneskers munn. England har mistet den protestantiske tro, men det har beholdt de protestantiske fordommer. Denne fiendtlige innstilling fører for øieblikket ingen forfølgelse med sig. Opdragelsen er det eneste punkt på hvilket der kunde være grunn til frykt for at regjeringsmyndighetene vilde gå over til undertrykkelse. Det er mulighet for at en socialistisk regjering stenger de katolske skoler — ikke fordi den vil være anti-katolsk, men fordi den hevder statens overhøyhet. Hvis forfølgelsen kommer, som er sannsynlig, så vil den næsten sikkert komme på den måte, indirekte — ved en lovgivning som ikke særlig sikter til katolikkene, men som skal være slik at katolikkene ikke kan adlyde den.

4) Der finnes vel ingen europeisk nasjon som er så uvitende om katolisismen som England. (Norge? — Red.). Man begår feiltagelser som næsten ikke kan tenkes utenfor England. Et lite eksempel. Uttrykket: «Den ubesmittede undfangelse» betegner for dem somme tider den jomfruelige fødsel, somme tider Pavens ubesmittede undfangelse (sic. — Red.), men aldri den ubesmittede undfangelse.

Dette fastslått, så blir spørsmålet følgende: Hvordan skal man gjøre dem bekjent med katolisismen? De to almindelige metoder er: *boken og ordet*. Plassen tillater ikke her å tale utførlig om det arbeide som Catholic Evidence Guild har utført. Det får være nok å si at det inntil nu er det eneste middel til å nå massen av det engelske folk. Massen *må* nåes: å omvende en elite — hvis det består en elite — det er ikke å omvende England.

Boken støter på en veldig vanskelighet. Avisene følger helt nasjonens ånd ved den brutale kraft — det bortødslede blekks kraft. Midt i denne almindelige larm reagerer man ikke lengere på individuelle skrifter. Menneskene leser, leser, og til slutt får de bare overfladiske og forvirrede ideer. På slike forkomne avis-intelligenser gjør de beste katolske verker bare svakt inntrykk. Lykkeligvis er der en minoritet som forblir mottagelig og lar sig gripe av det som er skrevet godt. Og i denne minoritet kjenner jeg som forlegger to viktige retninger som er oss gunstige:

a) Blandt ikke-katolikker hersker det en umåtelig lengsel etter å lese helgenbiografier, skrevet i en moderne form, og efter katolske andaktsbøker. «Sognepresten av Ars» f. eks. ved Henri Chéon har stor suksess.

b) Thomas's filosofi vekker virkelig interesse, og hvis det lykkes oss å gjøre den virkelig kjent da er det bygget en solid bro.

IV. Fremtidssyn.

Forresten er den katolske Kirke i England ikke så verst forberedt til den opgave som kreves av den, i betraktning av at den danner bare en liten gruppe: to og en halv million på en befolkning av 40 millioner. Vi har omtrent fire forfattere med internasjonalt ry: Chesterton, Belloc, Alfred Noyes og Father Ronald Knox. Omtrent hvert år er der en 13 000 konvertitter. Men kløften som skiller katolikkene fra den ikke-katolske majoritet blir uavlatelig større.

a) Tidligere bekjente både protestanter og katolikker sig næsten til en og samme morallære. Det er ikke lenger så. For øieblikket er det næsten forskjell i hvert punkt av morallæren. Det fører litt efter litt katolikkene stadig lengere bort fra sine naboer. Familiens forsvar hviler næsten utelukkende på katolikkene. Moralens

forfall vilde gå ennu fortære hvis de ikke-katolske religiøse førere ikke følte sig litt uvel ved å se at den katolske Kirkes moralske ideal forblir urokkelig.

b) De kultiverte katolikker begynner å føle sig mere og mere som europeere, meget mere enn ikke-katolikene. Katolikkene sørger også for at de beste franske og tyske verker blir oversatt til engelsk. Av de katolske bøker, som ifjor blev utgitt i England, fikk en fransk og en tysk forfatter, Jacques Maritain og Dr. Karl Adam fra Tübingen, de største oplag. Det katolske England har meget å by Europa — men Europa vet det ennu ikke.

— — — — — Mange sekundære ting måtte forbisgåes her. Men jeg tror at det hele svarer til virkeligheten. Hvad angår fremtiden er det vanskelig å profetere. Kirkens historie viser utallige eksempler på ualmindelige forandringer som er blitt gjennomført av en enkelt person. Kanskje finnes der i et av våre preste-kollegier en fremtidig Newman eller selv nogen fremtidig Sogneprest av Ars. Men jeg kan bare si det som jeg vet: jeg vet at protestantismen går tilbake og at katolisismen vokser. Jeg kjenner ikke en eneste sann katolikk som ikke vilde ønske å se England uten dets materielle storhet hvis det derved kunde redde sin sjel.

Om „Aftenpostens“ Enquete i almindelighet og dr. Eivind Berggravs innlegg i særdeleshet.

Av J. THEEUWES.

«Aftenposten» holder for tiden på med en enquete som gjelder «Bibelen og vår tid — hvad har kristendommen å gi vår tids søkende mennesker?»

Jeg tror ikke at de fleste innlegg enqueten hitinntil har bydd på, blir lest av den menige mann. Heller ikke tror jeg at den virkelig intellektuelle klasse er blitt imponert av hvad der er kommet for dagen av religiøse anskuelser. Og for de halvstudertes vedkommende antar jeg, at de er blitt hverken klokere eller dummere av det hele. Det kunde derfor være temmelig overflødig å vie den særlig oppmerksomhet av den grunn.

Imidlertid har både enqueten og innleggene vært preget av to særdeles karakteristiske trekk for den moderne tenkning, som det kan ha almen interesse å sette fingeren på. Jeg mener 1) den moderne tenknings åndelige avmakt og uvilje til å skjelne, og 2) dens blinde vedtagelse av den ubeviste påstand, når den bare har vært gjentatt hyppig nok.

1) Qui bene distinguit, bene docet. Han som skjelner god, doserer godt. Der er ingen innsikt mulig uten avgrenset klarhet. Det åndelige anarki omkring oss vokser fra dag til dag, alt eftersom ordene berøves sitt bestemte innhold. Det blir nok sagt at vår tids mennesker er søkende, det er kanskje så, jeg vet ikke, men hvorfor har de da så lite behov for klarhet og begrep som sier noget bestemt? Og hvis de som har fått anledning til å sende inn sine innlegg i «Aftenposten»s enquete, virkelig har trodd at vår tids mennesker er så særlig søkende, hvorfor har de da ikke fristet å stå dem til tjeneste med en smule klarhet?

Med hensyn f. eks. til begrepet «kristendom» har hverken «Aftenposten» eller nogen av de i enqueten deltagende forfattere aktet det umaken verd nærmere å definere dette begrep. Hodekuls og hensynsløst har de alle sammen tatt fatt på å skrive et eller annet svar

uten å ofre det en tanke, at det kanskje var umulig eller meningsløst i det hele tatt å friste noget svar, når man ikke først hadde avklaret begrepene «kristendom», «bibel» og hvad der mentes med «å gi».

Dr. Berggrav har i det minste prøvet å få på det rene hvad «det moderne menneske» var, og hvad det *vilde* ha. De andre har ikke følt behov for nogen slags definering. Når imidlertid Dr. Berggrav i tēten for sitt innlegg sier, at man først og fremst bør vite hvad «det moderne menneske» er og hvad det egentlig vil ha, før enn det kan bli tale om hvorvidt kristendommen makter å stå til tjeneste med det forlangte eller ikke, så er det nok ganske riktig og på sin plass, men så fristes vi til å spørre av hvilke grunner Dr. Berggrav vel kan ha oversett at spørsmålet om hvad kristendommen er, var minst like berettiget. For der kan vel ikke være tale om hvad den har å gi, før enn man har bragt på det rene hvad den er. Når Dr. Berggrav senere sier at kristendommen, det vil her si Kristus, og når han så gir å forstå at Kristus det er hvad enhver har bruk for av de verdier han byr på, så er det jo omtrent det samme som å si at Marxismen det er Marx, og hvad Marx er verd det bestemmes av min inntekt og mitt behov.

Det eneste ord hele enqueten kom til å stå eller falle med, har ingen trodd kunde trenge nærmere forklaring. Det gikk, bevisst eller ubevisst, alle sammen ut fra, at det var kristendommen, det de fant betegnet som sådan hver i sin nærmeste omgivelse! De kom således til å suggerere den uhyrlighet som enhver leser bare hadde å finne sig i at det var hele kristendommen de her holdt frem til publikums omdømme, mens de da vel ikke kan ha ment annet enn hvad det faktisk var: sin egen kristendom. Hvad skal man kalle det? Er det intelligent å skalte og valte med et gammelt og ærverdig navn uten å ta noget som helst hensyn hverken til dets historiske betydning eller til hvad kristenhetens største del mener med det? Og er det rettfærdig?

Det står selvfølgelig innsenderne fritt å avgjøre selv hvorvidt de har råd til å utlevere *sin* kristendom til offentlighetens omdømme eller ikke, men har de nu virkelig aldeles ikke tenkt på at de kunde gjøre andre urett når de da fremstillet det som om dette nu var kristendommen selv? At de også kunde kompromittere andre ved å bruke en fellesbetegnelse som slett ikke er felles?

Sett at nogen kommer til på grunnlag av enquetens innlegg å gjøre sig op en mening om kristendommen, sett ennvidere at denne mening — hvad der er all grunn til å tro — blir i høi grad ugunstig, ser de da ikke at den katolske kristendom må protestere, og si at det var ikke kristendommens, det var hverken noget mere eller noget annet enn et sammensurium av private anskuelser, hvis innehavere har berettiget sig selv til å utstyre med navnet kristendom? Vi katolikker holder oss selv for å være kristne, og vi er ikke helt fri for beviser og garantier som kan rettfærdiggjøre denne benevnelse, men hvis *det* skulde være kristendommen som i enqueten blev fremsatt, eller forutsatt å være sådan, da må vi si: nei da. Da vil jeg som er katolsk prest og til min død håper å være det, ikke hete kristen lenger. Med den kristendommen der vil jeg ikke ha nogetsomhelst å gjøre, og jeg vil ikke ha navnet. Da gir jeg ungdommen evig rett i at de er så i bunn og grunn likegyldige for det hele som de er.

Men det er ikke kristendommen! Når vi bruker glosen «kristendom», så bruker vi den i dens historiske mening for et vel beskrevet, definert og objektivt trossett av sannheter, som er forbundet med navn som Tertulians, Justins, Origenes, Augustins, St. Bernards og St. Thomas' — og apostlenes forøvrig. Denne gløse kaller frem for oss Perpetua, Sabin, Cecilia, Thomas More, Gorkums nitten martyrer og tusener av andre troshelter som er gått i døden for med sitt liv å vidne om de avgrensede, bestemte og i sin sannhet av menneskets forgodtbefinnende aldeles uavhengige lærdommer som glosen «kristendommen» er sammenfatningen av. Det går til nød an å kalle det man i sin nærmeste omgivelse i en bestemt tid forefinner av religiøse begrep og følelser for kristelige levninger eller kristendomsfragmenter, men er det videnskapelig eller moralsk forsvarelig å kreve universalitet for disse tidsbestemte og fragmentariske rester under navn av «kristendommen»? Eller tror man kanskje, at f. eks. Nero eller Diokletian vilde ha aktet det umaken verd å drepe la oss si Dr. Eivind Berggrav, fordi de mente at Doktorens religiøse ideer, hans kristendom, kunde komme til å ruinere keiserriket og omskape dets daglige liv?

Tror man virkelig at kristendommen vilde ha hatt nogen martyrer hvis den hadde erklært sig enig i Prof. Jægers og Dr. Berggravs religiøse teorier? Hvor er her respekten for historien? Hvor er her respekten for den gode og gamle skikk det er å gi rene ord for pengene?

La dem først si hvad de mener med «kristendommen», før de gjør krav på å bli hørt. Er det moderne menneske et søkende menneske, er det først det de søker klarhet over.

2) Også det annet trekk i moderne tenkning kommer til syne både i enquetens formulering og i innsendernes innlegg. Jeg har nevnt det: «den blinde vedtagelse av den ubeviste påstand, bare fordi den er blitt gjentatt meget hyppig». Den består i en autoritetstro, vel å skjelne fra den auoritetstro som heter katolisisme. Denne siste er bygget på et greit grunnlag, den første er blind. Dens eneste støtte er gjentagelsen. Jeg vil gi et eksempel. En mann sier: Kristendommen trenger til nyorientering m. h. t. det moderne menneske. Påstanden er i bunn og grunn falsk, men den blir hyppig gjentatt. Denne mann sier det i et selskap, og alle er enige. Hans påstand er uhyre latterlig, men i niognitti av hundre selskaper kan han fremsette den uten å bli ledd av. Hvorfor er hans påstand latterlig? For det første krever han universaliteten for sig og sine opinionsfeller. Han tror at «det moderne menneske» utgjør massen eller i det minste den beste del blandt de samtidige, de andre er et undtagelsestilfelle som man kan se bort i fra. Det er naturligvis ikke så. De fleste mennesker har intet som helst bryderi med alt det «det moderne menneske» sier sig å gruble over. Ingen katolikk f. eks. har det. Heller ikke største-parten av de virkelig studerte utenfor den katolske Kirke har det. Og alt hvad der er traditionelt og solid i vår kultur, navnlig bonde- og fiskerbefolkningen over hele verden har aldri ofret disse grublerier en tanke. Men han identifiserer menneskehetens beste del med hvad han selv bærer sig med å kalle det moderne menneske.

For det annet går han intetanende ut fra, at for alle andre mennesker har begrepet «kristendom» det samme innhold og den samme betydning som det har for ham, skjønt det vilde bringe ham i en pinlig situasjon, om nogen skulde spørre ham, hvad dette begreps betydning og innhold innebærer efter hans skjønn.

For det tredje går han som selvsagt ut fra, at kristendommen selvfølgelig og naturligvis må ligge under for tidens krav, skjønt det igjen vilde falle ham vanskelig å formulere hvad disse tidens krav vel er for mystiske herrer, eller hvad slags rett de kan gjøre gjeldende på kristendommens nyorientering, eller hvorfor ikke snarere tidens krav skulde trenge nyorientering m. h. t. kristendommen, som i hvert fall har en jus possidentis. Der er altså i hele påstanden ikke ett ord som lar formode at mannen nogensinne har brukt sin hjerne. Dog kan han godt si det uten å gjøre sig latterlig. Han takker det den omstendighet at de fleste i selskapet heller ikke bruker sin forstand, men kun i blinde forlater sig på hvad de ofte har hørt eller lest. De er født i opplysningens og alfabetismens tidsalder, de kan la være å tenke, de bare leser. Flertallet i ens umiddelbare miljø er tilstrekkelig til å kalle en opinion for moderne og almindelig, og dens almindelighet og modernitet er tilstrekkelig til å holde den for en selvfølgelighet.

Les en gang til enquetens formulering. «Bibelen og vår tid — hvad har kristendommen å gi vår tids søkende mennesker?» Ordlydens forutsetning, en forutsetning som i «Aftenposten»s mening er uimottagelig for motsigelse, er at kristendommen og Bibelen er identiske begrep, at all kristendom er Bibel-kristendom, at

Bibelen er kristendommens eneste og siste appellinstans for alle som kaller sig kristne. Det er naturligvis så i «Aftenposten»s direkte omgivelse. Imidlertid er her forbisett hele den katolske Kirke av idag og hele kristendommen inntil det 16. århundre, som aksepterte Troen, inklusive Bibelen, dens omfang, dens inspirasjon og dens tolkning, i kraft av Kirkens vidnesbyrd. «Aftenposten» forbiser at inntil det 16. århundre gjaldt og den dag idag gjelder for hele den katolske kristenhet hele den apostoliske tradisjon som kilde til den åpenbaring som utgjør kristendommen. Ikke desto mindre krever han universaliteten for påstanden: kristendommen er Bibelen. Hvorfor? Fordi han har hørt den gjentatt mange ganger, og fordi det er den almindelige opinion i hans lesekrete. Denne feiltagelse har ingen av innsenderne hatt det mot å gjøre opmerksom på, forutsatt at de overhodet har skjönt at det var en feiltagelse, og det gjør de fleste innsendere ikke inntrykk av å ha gjort. Derfor kom de til den opfatning at kristendommen virkelig hadde å flytte noget fra sine gamle tomter, fordi den var fordrevet eller erstattet av den moderne videnskap. Det var da især biologien og kosmologien som skulde ha gjort det nødvendig. Dette er imidlertid en misforståelse. Kristendommen, tatt i historisk forstand, og tydeligere sagt den katolske Kirke, har aldri hatt noget dogme som berører hverken biologien eller kosmologien. Den lærer at verden er skapt, men intet om *hvordan* den er skapt. Den lærer at menneskets legeme er skapt av jordisk stoff ved en særskilt akt av Guds vilje, men intet om *hvordan* det er skapt. Den lærer at mennesket er falt ved en fristelse til hovmod, men intet om hvordan det falt, eller når det var, eller hvor det var. Men Bibel-kristendommen efter det 16. århundre begynte å tolke Bibelen utfra bokstaven, istedenfor å tolke bokstaven utfra Åpenbaringens dogmatiske innhold. Den kom så til å mene at denne bokstavtolkning var kristendommens lære, og da så videnskapen kom og påviste det uholdbare i denne bokstavtolkning, så mente de at kristendommen selv kolliderte med videnskapen.

Ta f. eks. dogmet om syndefallet. Det hevder at mennesket med sin fullendte natur var bestemt til en overnaturlig verdighet, at dets frie vilje gjorde oprør mot Guds vilje, og at dette var grunnen til at dets natur falt fra en overnaturlig til en naturlig tilstand. Det er med rette blitt sagt at dette dogme hviler hele den kristne verdensplan på. Man kan endog si at hele vår europeiske kultur står eller faller med det. For *enten* er mennesket skapt av en suveren Vilje, av hvis frihet det har mottatt, hvilken frihet det så misbrukte, så det gjorde brudd på verdensplanen, hvilket blev gjenoprettet og gjeninnordnet under Guds harmoni i Kristus — eller også det er et blindt produkt av en blind tilfeldighet, en arbeidende, handelsdrivende eller industriell duoped, hvis livs hovedformål synes å være å gjenvinne en eller annen slags (vitterlig på en mystisk måte tapt) respekt for sig selv, som det forøvrig ikke vilde være godt å vite hvad skulde være god for.

Alt eftersom man nu holder på det første eller på det siste, vil man se på forskjellig vis på livet og alle dets

detaljer. Jeg nevner bare en detalj: menneskenes likhet. Uten å ta med dens opprinnelse og dens bestemmelse lar det sig ikke begrunne at menneskene er like; tvertimot, ser man bort fra deres opprinnelse og deres bestemmelse, og tar man bare i betraktning hvordan de faktisk viser sig å være, ser de ut til å være svært ulike. Det ene syn vil derfor medføre slaveri, det andre frihet. Men ta nu den bibelkristne som tolker efter bokstaven og binder sin kristendom sammen med bokstaven. For ham stiller spørsmålet sig ganske anderledes. For ham er spørsmålet hvorvidt det var et eple, hvor det skjedde, og hvor lenge det er siden. Og kommer så videnskapen og sier at disse ting ikke kan sies med sikkerhet, så tror han at selve dogmet om syndefallet er blitt rystet, noget som også videnskapen selv — i det minste i protestantiske land — av og til later til å tro. Man kan i protestantiske land ikke ta en bok eller en avis i hånden, hvor det ikke som noget selvfølgelig gåes ut fra, at naturvidenskapen har rokket ved et eller annet som forfatteren kaller «religionen» eller «kristendommen». Naturligvis kan han ikke mene noget annet enn at den efter bokstaven tolkende Bibel-kristendom har tatt skade på hvad den holdt for sin sjel. Men det hele beror ubevisst på en forveksling og identifikasjon av kristendommen med Bibel-kristendom.

Også han som har formulert «Aftenposten»s enquete har ligget under for denne misforståelse. Og det skyldtes den gjentagelse som har pågått i snart 400 år, at kristendommen det er Bibelen. Ingen av innsenderne har gjort opmerksom på det.

Den tredje feiltagelse enquetens formulering gjør sig skyldig i, bunner i en blanding av begge metoder som jeg har nevnt som karakteristiske for den moderne tenkning. Feiltagelsen er den, at formuleringen forutsetter, at «vår tids søkende mennesker» skulde ha enslags berettigelse til å kreve et eller annet av kristendommen som andre ikke tregner. Det er virkelig så at kristendommen har noget å gi menneskene, men det den har å gi, det har den å gi til alle mennesker. Den gir oss nemlig nåden til å gi oss til Gud. Vi kan ikke motta kristendommen hvis vi ikke først av Kristus har tatt imot nåden til det. For Troen er og blir en Guds gave. M. a. o. det er virkelig så, at kristendommen gir. Men således har ikke «Aftenposten» ment det — for da hadde han ikke tilføjet «vår tids søkende mennesker» som om det var en annen rase det gjaldt. Og således har heller ikke innsenderne forstått det. Meningen med spørsmålet var av mere moderne art. Spørsmålet: hvad har kristendommen å gi vår tids søkende mennesker, forutsatte, at den, iallfall for det moderne menneske, ikke kunde ha nogen berettigelse hvis den ikke kunde utfylle et eller annet tomrum som det moderne menneske særlig syntes i forlegenhet med. Som om kristendommen bare kunde være eksistensberettiget i form av et slags varemagasin for åndelig trengende! Og det bare så langt og så lenge som reserven strekker til. Den måtte i likhet med en moderne roman eller film «ha noget å gi».

Men selv om enquete-formulatøren muligens i sitt eget miljø kan ha fått et ganske kraftig inntrykk av at det

var åndelig eller kanskje endog materiell nød og sult som hadde drevet hans nærstående i kristendommens garn, så berettiger jo ikke det til å opsette som lov, at Gud, religion og kristendom kan der bare være bruk for så langt og så lenge de har å gi fra sig! Den praktiske kristendom består jo, for såvidt den lar sig erfaringsmessig føle, deri at der er betydelig mere å gi enn å motta. Det er iallfall min erfaring. Jeg bruker her ordet erfaringsmessig med vilje, for i virkeligheten er det naturligvis slik, at den gir meget mere enn den får fra oss. Men det vi mottar av den har man i regelen lite følelig erfaring av. Og det kan vi nu foreløpig undvære også. Vi kan trøste oss med at det er saligere å gi enn å motta. Men allerede i forveien å sette en eventuell kristendom som presenterer sig, den betingelse at den må ha noget å gi en bestemt klasse av mennesker under fare for å bli ubønhørlig ubrukkelig i mot-

satt tilfelle, det lukter nu virkelig altfor sterkt efter filmreklame, og vi sier nei til det.

Men selv Dr. Berggrav, den skarpsindigste av alle innsendere, har ikke undgått denne snare. Vi vilde formodentlig heller ikke ha klart det, hvis ikke Kirken i tide hadde lært oss å være våkne, på vakt mot tidsånden. Alle tyske bøker om religionspsykologi har ikke formådd å redde Dr. Berggrav fra å snuble over et påtagelig morknet spørsmål. Hvordan vilde det så ha gått oss som aldri leser tysk psykologi? Men vi får se litt nærmere på Dr. Berggravs innlegg næste gang. For i grunnen liker jeg hans innlegg best av alle. Hans sprog er alltid betagende og greit. Hans vidd forlater ham aldri. Han eier en fremragende, skjønt ikke dyp, originalitet, og når han en enkelt gang skriver om annet enn religion, skriver han klart. — Ja, jeg vil skrive litt om Dr. Berggravs innlegg.

Legmannsapostolat og katolsk propaganda.

Det er sagt at den beste propaganda for kristendommen, for den katolske Kirke, er et rent, pliktopfylende kristenliv. Det er naturligvis sant — like sant som at et dårlig, krøllet kristenliv skader den kristne kirkes sak og gjør at «Kristi navn bespottes blandt hedningene». Men det er neppe riktig, hvis man vil si at denne form for propaganda er den eneste for oss legfolk. Hvis så var måtte vi «stikke pipen i sekk» vi som ikke har helgendyder å fare med. Husk på: Vår hellige kirke arbeider her i et land som har nydt godt av katolsk kristendom i flere hundre år. Vårt folk har ennu ikke ødet hele den kristne fedrenearv. Den protestantiske kirke har fremdeles nogen brokker av den kristne sannhet. Vårt folks moral og tankegang er bestemt av god gammel kristen tradisjon. Kort sagt: Takket være arven fra Norges katolske fortid så er nordmennene stort sett skikkelige «bra folk» der trækker omkring «på Guds veier».

Og derfor kan det være vanskelig for en håndfull katolikker å lyse op med sine dyder selv om disse er respektable i og for sig. Undertegnede føler sig iallfall ikke fristet til å utstille noget i den retning, men kan der ellers være noget å gjøre for mig i kirkens aker så er jeg rede. Og jeg mener der kan være bruk for de fleste av oss i et legmannsapostolat. Vi behøver ikke ha nogen videnskapelige forutsetninger. La oss endelig ikke gå rundt og blære oss med forloren viden, og tro at vi har kall som apologeter og predikanter. Men la oss hjelpe våre prester i deres store og velsignelsesrike arbeide for å gjenoprette hvad kirkerevolusjonen i det 16. århundre brøt ned. Og vi har all grunn til å tro

at dette kristne gjenreisningsarbeide i vårt land skal bære gode frukter, selv om ikke disse blir håndgripelige i vår levetid.

Hvad kan da vi legfolk gjøre i dette misjonsarbeide?

Selv om vi ikke har teologenes videnskapelige utrustning og åndelige myndighet så er der så mange anledninger hvor vi kan gjøre endog mere enn våre prester. Vi kommer sammen med langt flere mennesker av alle stender, i selskaper, forretninger og ellers. En intelligent katolikk kan ofte få høve til å vidne om sin tro i ord og gjerning. Og særlig gjelder det vel oss norske konvertitter at vi er innlevet i norsk miljø og fortrolig med gjengs protestantisk tankegang og derfor likesom kan møte våre protestantiske venner på halvveien. I mer enn en forstand kan vi tale med dem i deres eget sprog.

Til støtte for denne propaganda har vi endel små opplysningsskrifter der dels utgis ved St. Olavs Forbund og dels av andre forlag. Jeg vil her særlig anbefale «Kors og Alter» av dominikanerpater Lutz. Dette lille hefte bør vi selv benytte meget og låne det — eller gi det som gave — til interesserte anderledes troende. Likeledes vil jeg nevne en liten avhandling av fru Sigrid Undset: «Katolsk Propaganda», der i sin tid stod i «Vår Verden» og senere er utgitt som brosjyre ved Some & Co.'s forlag. Det er merkelig nok lite kjent selv i litterære kretser. Jeg har forhørt mig hos flere bokhandlere her i Bergen, men ingen av disse hadde kjenskap til noget sådant hefte. — Og så endelig et par små hefter «Den katolske Kirke og historien» av H.

Belloc og «Den katolske Kirke og konversjon» av Chesterton. .

Disse småkrifter av de to berømte engelske konvertitter er oversatt til norsk og anbefales enhver der har interesse av Kirkens stilling i og til verdenskulturen (Aschehougs forlag 1929).

Jeg har her nevnt noen få av de opplysningsskrifter som enhver intelligent katolikk bør studere og benytte sig av i propagandaøiemed. Men der er jo flere sådanne utgitt av prester og fremtredende legfolk.

Og tilslutt et forslag til overveielse og nærmere drøftelse. Kan vi ikke oprette og organisere et sådant legmannsapostolat for vårt land?

Man vil kanskje innvende: «Vi har St. Olavs Forbund med lokalforeninger over det hele land. Et av dets viktigste formål er kirkelig propaganda».

Ja kanskje det er min feil, men jeg har aldri hatt forståelse av at St. Olavs Forbund driver nogen større propaganda blandt protestanter. Bortsett fra utgivelsen av noen småhefter har jeg aldri sett eller hørt at forbundet eller dets lokalforeninger har arrangert møte eller foredrag for anderledes troende.

Men naturligvis vilde det være best om et eventuelt legmannsapostolat kunde organiseres og drives innen St. Olavs Forbund.

La oss i hvert fall drøfte saken, kjære trosfeller.

S. Messel.

Til avveksling.

Slagferdig.

Det forberedende presteseminar St. Paul i Kweiyang, Kina, hadde nylig besøk av undervisningsinspektøren samt seksti skoledirektører. Besøket var anmeldt på forhånd og mottagelsen fikk derfor en offisiell karakter. Fra begge hold blev det holdt taler. Undervisningsinspektøren og en av skoledirektørene viste sig lite hensynsfulle i sine uttalelser. De undsa sig ikke for å oppfordre elevene til ikke å bli «den fremmede imperialismes, m. a. o.: misjonærenes vakthunder».

En av elevene tok sig nær av det og svarte spontant og intelligent: «Fra alle kanter hører jeg skriket «ned med de fremmede». Og allikevel er våre maskiner, våre moderne institusjoner, selv våre klær utenlandske. Selve videnskapen er internasjonal. Det viser de internasjonale kongresser som holdes, hvor videnskapsmenn fra alle land kommer sammen. Også den katolske Kirke er som uttrykk for den overnaturlige

sannhet internasjonal. Vårt seminar er vistnok ledet av utlendinger. Hvis disse utlendinger vilde innprente i oss et hat mot Kina, så vilde vi alle som en reise oss mot dem. Som katolikker anser vi dem for våre lærere. Den som rører dem rører oss. Som kinesere vil vi forsvare vårt land inntil døden. Men hvis det skulde være nødvendig vilde vi heller ikke frykte for å ofre vårt liv for vår tro.»

Alle var grepet av forbauselse og ingen svarte. Et øieblikk etterpå hvisket inspektøren i øret på seminarets rektor: «Jeg har ikke uttalt mig helt riktig for et øieblikk siden.»

«Ingen ting er mere sant,» svarte presten.

Overflødig å si at den uforsiktige inspektør var nedstemt da han forlot seminaret.

Oprop!

Feriekolonien starter snart. Så mange barn som mulig må være med. De bleke, fattige små fra Oslos leiekaserner må ut på landet, i sol og frisk luft, i skog og på fjell. Der må de samle krefter til vinteren som venter. De trenger det. Men opphold på landet koster, og koster meget. Luft og sol og vann alene er ikke nok. Der kreves mat, lokale, og så meget annet. Barnas foreldre kan bidra litt, men kan ikke klare alt.

«St. Olavs»-lesere, vis åpent Deres gode, høimodige hjertelag, Deres norske hjertelag. Deres gave kan bringe glede og trøst i så mange fattige hjem. Send Deres skjerv, send et beløp, send en chekk om Dere kan til «St. Olavs» ekspedisjon eller til St. Vincensforeningen i dette øiemed.

Feriekoloniens kasse har aldri vært så mager og blodfattig som i år. Nøl ikke, men åpne hjerte og pengepung, og gi. «St. Olav» vil hver uke offentliggjøre de innkomne beløp. Den vil også mens barna er ute på landet bringe hver eneste uke noen morsomme beretninger om barnelivet i skog og på fjell. Gi spontant, gi med glede. Den glade giver gir dobbelt, og han gleder himmel og jord.

St. Vincensforeningen og «St. Olav» takker på forhånd alle som vil hjelpe oss til å gi våre fattige små det glass sol som i vår tid er likeså nødvendig og Gud likeså velbehagelig som Evangeliets glass vann. «Hvad I har gjort for en av disse minste brødre har I gjort for mig» (Mt. 25, 40). «Hvad I ikke har gjort for en av disse minste har I heller ikke gjort mot mig.»

Vi ber Gud om at dette oprop finner veien til alle leseres høimodige hjerte.

«St. Olav».

VARIA.*Oslo.*

I anledning av de skandaløse fascistiske voldshandlinger mot de katolske foreninger og mot den katolske aksjons medlemmer, har Administratoren sendt følgende telegram til Paven:

«Geistlighet og troende i Norge ber i disse triste dager innstendig for Paven.»

Irgens. Apostolisk Administrator.

Vikariatet hadde den ære å motta følgende svar:

«Meget rørt over geistlighetens og de troendes innstendige bønner takker den Hellige Fader for utvist deltagelse i øieblikkets triste begivenheter og sender alle sin apostoliske velsignelse.»

Kardinal Pacelli.

Vatikanet og Quirinalet.

I anledning av notevekslingen mellom Vatikanet og den italienske regjering offentliggjør «Osservatore Romano» følgende erklæring:

«Nogen utenlandske aviser har talt om en note fra den hl. Stols side, som siste lørdag blev overrakt den italienske regjering, og nogen har også tilføiet at forhandlingene allerede er satt igsang. Det er sant at noten er blitt overrakt siste lørdag, men inntil nu er det ikke innkommet noget svar. Dermed er også sagt at man ikke bare ikke er kommet til nogensomhelst forståelse, men at man ennå ikke en gang har kunnet innlede forhandlinger.»

Fra Japan.

Undervisningsministeren retter et opprop til misjonærene.

I anledning av de vanskeligheter som i den senere tid har inntruffet i skoleverdenen, har undervisningsministeren i Tokio rettet et opprop til misjonærene i følgende ord:

«Inntil nu har vårt ministeriums politikk vært orientert mot materialismen. Denne holdning var overensstemmende med tidens retninger, men den har bragt bedrøvelige resultater: den offentlige og private morals forfall, kommunismens opblomstring, og i disse siste år selv anarkistiske tendenser. Vårt oppdragelsessystem må fra nu av åndeliggjøres. I den hensikt synes samarbeide

mellem de religiøse oppdragere nødvendig. Jeg ønsker inderlig deres hjelp . . . »

Det er et opprop som burde utstedes i flere land enn Japan. Dessuten er det en velfortjent anerkjennelse av den konfesjonelle oppdragelse.

Fra Spania.

«La Epoca» gjør sig bekymringer over den nye republikks nye og improviserte diplomater. Som våre lesere vet, vil det nye Spania mest mulig la sig representere ved forfattere, kritikere, lærere og kunstnere. Flere av Spanias nye ambassadører er også helt nye på det diplomatiske område. Det er vel grunnen til at man i utenlandske aviser nu allerede får lese at den spanske republikks midlertidige regjering i de femti dager den har bestått, har gjort flere bommerter enn kongeriket Spania i femti år. Republikken var ikke en uke gammel før den hadde satt både Italia og Portugal på bakbenene. Finansministeren, Indalecio Prieto, hadde uten videre uttalt den uhyrlighet at Spania i tilfelle av en konflikt mellom Italia og Frankrike uten tvil vilde stå på Frankrikes side. Man forstår at det krevet ikke liten diplomatisk kløkt av en klokere for å berolige den fascistiske presse. Undervisningsministeren, Domingo, uttalte sig mindre moderat om diktaturet i Portugal i et øieblikk da studentene i Madrid holdt manifestasjoner mot det regime som portugisene har underkastet sig. Følgen var ikke stort bedre enn den som finansministerens uttalelse fikk. De politiske bommerter finner en verdig fortsettelse i utvisningen av Toledos kardinal.

«La Epoca» mener at de improviserte diplomater er altfor politisk farvet og at de snarere representerer en politisk gruppe enn hele Spania.

Hverken kunstnere eller forfattere er i almindelighet gode politikere. De mangler som oftest den diplomatiske kløkt og selvbeherskelse. Deres temperament tvinger dem næsten til å si ting som de helst skulde tie med.

I slutningen av denne måned finner valgene til den grunnlovgivende forsamling sted, som kan bringe mange overraskelser. Får den revolusjonære radikalisme overhånd, vil det først og fremst være Kirken stormen går ut over, og man har nok sørget for at Kirkens mest uforferdede representant, Kardinalen av Toledo, er satt over grensen — under alle mulige politiske påskudd. Det eneste trygge er å vite at en allmektig hånd styrer menneskenes gjøren og laten, og at mørkets makter i denne hånd bare er et middel til å tjene det gode.

Gud styrke våre spanske trosbrødre. Vi vil leve med dem og be for dem.